

30.01. 6 клас укр.мова Добровольська В.Е. Написання складних прикметників разом і через дефіс

Мета: Повторити й поглибити знання учнів про способи творення прикметників, зокрема про складання основ; сприяти зміцненню навичок правопису складних прикметників разом і через дефіс та позначати відповідні орфограми, пояснювати їх за допомогою орфографічних правил; формувати загальнопізнавальні вміння правильно писати складні прикметники з вивченою орфограмою, знаходити й виправляти помилки у правописі складних прикметників; розвивати творчі вміння зіставляти, порівнювати, моделювати й конструювати мовні явища; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу сприяти розширенню наукового світогляду шестикласників.

Повторення: Факти і судження

Поміркуй

- *Що вивчає словотвір?*
- *Які ви знаєте способи словотворення?*
- *Які слова називаються складними?*
- *Як пишуться складні слова?*

“Мозковий штурм”

Визначте спосіб творення слів:

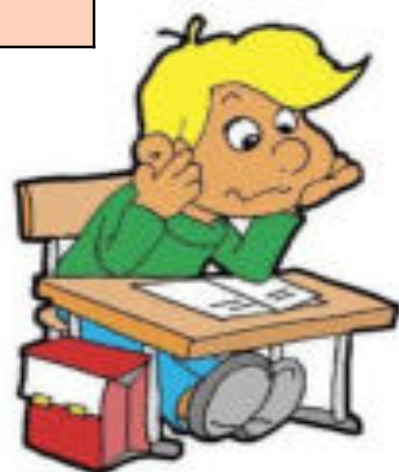
- *горицвіт;*
- *синьоокий;*
- *євшан-зілля;*
- *жовто-зелений*

Проблемне запитання

Поясніть, чому одні прикметники, утворені способом складання пишуться разом, а інші - через дефіс.

<i>Машинно-тракторний</i>	<i>Білогривий</i>
<i>Синьо-жовтий</i>	<i>Полезахисний</i>

Складні прикметники пишуться

разом, коли вони

утворені від словосполучень (від одного слова до іншого можна поставити питання):

сільськогосподарський (сільське господарство)

білолиций (біле лице)

волелюбний (любити волю)

західноукраїнський (Західна Україна)

**Складні прикметники пишуться
разом, коли вони**

**походять від складного іменника
без дефіса**

**лісостеповий (лісостеп)
самохідний (самохід)
чорноземний (чорнозем)**

Складні прикметники пишуться разом, коли у них

перша частина - числівник:

п'ятирічний (п'ять років)

шестиградусний (шість градусів)

стовідсотковий

двотонний

двадцятипятирічний,

Але: 25-річний.

Складні прикметники пишуться **разом, коли них**

перша частина - прислівник

✦ (багато мало, старо, ново, давньо,
верхньо, нижньо):

*вищезгаданий
свіжоспечений
важкохворий
загальнодержавний*

Однак, якщо на прислівник (утворений від відносного прикметника) падає логічний наголос, то разом із прикметником він буде писатися **окремо!**

**професійно орієнтований
чітко окреслений
суспільно корисний
суспільно необхідний
діаметрально протилежний**

Через **дефіс** складні прикметники пишуться, коли вони

означають поєднання кольорів, смаків, відтінків кольорів:

*синьо-червоний,
гірко-кислий,
яскраво-жовтий*

Винятки (пишемо разом):

жовтогарячий , червоногарячий, золотогарчий;

лимоннокислий, молочнокислий;

білосніжний і сніжно-білий.

Через **дефіс** складні прикметник и пишуться, коли вони

утворені від основ, що означають
★ рівноправні поняття, два незалежн
і прикметники (слова можна з'єдна
ти сполучником **і**):

*польсько-німецький,
мовно-літературний,
культурно-історичний
народно-визвольний*

Через дефіс складні прикметники пишуться, коли вони

походять від іменників із дефісом

**Пуща-Водиця - пуща-водицький
генерал-губернатор - генерал-
губернаторський**

**Через дефіс складні прикмет
ники пишуться, коли вони**

**позначають назви проміжних частин
світу:**

**північно-західний
південно-східний
південно-західний
норд-остівський**

Через **дефіс** складні прикметник и пишуться, коли вони

мають першу частину **воєнно-, військ**

ово-:

*воєнно-стратегічний,
військово-морський,*

*Винятки: військовозобов'язаний, військовополонений
(вони стали іменниками)*

**Через дефіс складні прикмет
ники пишуться,**

**коли їх перша частина закінчується на -и
ко , - іко, -їко:**

**героїко-романтичний
історико-культурний
механіко-математичний**

Через **дефіс** складні прикметник и пишуться, коли вони

✦ є повторенням одного й того слова а
бо споріднених слів:

*синій-синій,
новий-преновий,
давній-предавній,
старий-престарий*

Розкрийте дужки.

Слова запишіть у дві колонки.

(середньо)вічний, (вагоно)ремонтний, (дерево)о
бробний, (західно)український, (науково)дослідн
ий, (планово)економічний, (добрий)предобрий, (в
исоко)чолий, (суспільно)політичний, (жовто)г
арячий, (зелено)синій.

Перевір себе

Разом:

*середньовічний, вагон
ремонтний, деревоо
бробний, західноукраї
нський, високочолій,
жовтогарячий.*

Через дефіс:

*науково-дослідний, плано
во-економічний, добрий-п
редобрий, суспільно-полі
тичний, зелено-синій.*

Година роботи навчи
ть більше, ніж день п
ояснень.

Жан-Жак Руссо

На уроці я
дізнався/
дізналася...

Цікавим для
мене було...

Найкраще
мені
вдалося...

Хочу більше
дізнатися

Домашнє завдання

Вивчити правило с.184

Виконати вправу 379

**(запиши прикметники у
дві колонки).**

Фото усієї виконаної роботи надсилай у Нуман на перевірку

Або на пошту cucerochka@bigmir.net

Бажаю успіхів!